

Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

I. Metin

Resimleri karıştırdı: Ne kadar çok resim çektirmişim ya Rabbi! Çoğu da iyi çıkmamış. Gülümsedi: O zamanlar ne kadar uzunmuş etekler! Çirkin bir uzunluk. Duruşlar da gülünç. Kim bilir hangi filmde? Arkamı dönüp yürüyormuş gibi yapmışım da birden başımı çevirmişim. Kime bakmışım acaba? Aynı elbiseyle bir resim daha. Yanımda biri var. Resim çok tozlanmıştı. Tozlu da olsa tanıyor insan kendini. Parmağını ıslattı diliyle; tozlar önce çamur oldu, sonra... İlk kocasının gülümseyen yüzünü gördü parmağının ucunda. Aman ya Rabbi! Bir zamanlar evliydim ben de... Sonra yine evliydim. İnsan bir günde varamıyor bir yere, ne yapalım? Nereye? Tanımlayamadığım, bir ad veremediğim duygular yüzünden ne kadar üzülmüştük. Eğildi, bir avuç resim aldı yerden: Bu resim çekilmeden önce nasıl hiç yoktan bir mesele çıkarmıştım, sonra da yürüyüp gitmiştim. Sonra ne olmuştu? Sonra... Buradasın ya... Bu evde. Demek sonra hiçbir şey olmadı onunla ilgili. Ne kötü ne de iyi bir şey, demek ki hiçbir şey.

Oğuz Atay, *Unutulan*

II. Metin

1933 kışında Rus muharrirlerinden Zarhi ile garp vilayetlerinde bir seyahat yapmıştık. Bursa'da bulunduğumuz sırada bir gün Uludağ'a çıkmak istedik. Şoför yolların bozukluğu sebebiyle ancak Kirazlı Yayla'ya kadar gidebileceğimizi söyledi. Hiç yoktansa ona da razı olduk. Yola çıktığımız zaman etrafta hafif bir sis vardı. Çongara'yı geçtikten sonra bu sis arttı. Âdeta kalın bir yağmur bulutu içine girdik ve etrafı değil gittiğimiz yolu göremez olduk... Bu esnada gözüme bir köy kahvesi ilişti. Etrafını kuşatan sarmaşıkların kurumuş kızıl yaprakları hâlâ dökülmemiş viran bir yapı ... Hikâyeyi anlatan memur, galiba Erzincan köylerinden birinde, şiddetli bir yağmur sebebiyle bir köylünün kulübesine sığınmış. Adamcağız, etrafına bakmış; ikram edecek bir şey bulamayınca:

– Efendi, kusura kalma... Kahvem yok... Sana bari biraz oynayıvereyim, demiş ve türkü söyleyerek oynamaya başlamış...

Çocukken beni çok güldürmüş olan bu ikram hikâyesi bu saatte zihnimde köylünün saziyla karışıyor, ok gibi yüreğime saplanıyordu.

Reşat Nuri Güntekin, *Anadolu Notları I-II*

1. Bu metinleri konu, anlatım biçimi, dil ve üslup bakımından karşılaştırınız.

Aşağıdaki metinleri okuyunuz.

I. Metin

Uzun süre sustular. Bu engin arzu karşısında Ali Bey'in dili tutulmuş gibiydi, konuşamıyordu. Büyük kararın verildiği odaya bakıyor ve mütevazı bir uç beyi için çok önemli olan bu anın kıymetini göğsü iftiharla çarparak idrak ediyordu. Serin bir rüzgâr pencereden doluyor, taşıdığı türlü çiçek kokusunu öğleden arda kalmış tatlı bir ılıklıkla odaya dolduruyordu.

Bahaeddin Özkişi, *Köse Kadı*

II. Metin

Yazarın ilk hikâye kitabı, Halikarnas Balıkcısı adıyla 1939'da çıkar: *Ege Kıyılarından*. Onun ardından sırasıyla *Merhaba Akdeniz* (1947, 1962), *Ege'nin Dibi* (1952), *Yaşasın Deniz* (1954), *Gülen Ada* (1957) yayınlanır. Balıkcı, bütün bu öykülerde (romanlarında olduğu gibi), kara insanlarının yanı sıra onların umutlarını, fırtınalı denizlerde çoluk çocuklarının günlük nafakasını çıkarmaya çalışan babaların, oğulların, kocaların, kardeşlerin, sevgililerin ağları, sandalları, kürekleri, yelkenleri, tekneleri ile geri dönmelerini, rıhtımlarda, kapı aralıklarında, damlarda pencerelerde bekleyen kızlı erkekli, çoluklu çocuklu kıyı insanlarının yaşayışını verir.

Vedat Günyol, *Çalاکalem*

2. Bu metinlerin anlatımını öznellik, nesnellik bakımından değerlendiriniz. Değerlendirmelerinizi gerekçesiyle birlikte yazınız.

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Mektebe girdikleri zaman ders bitmişti. Talebeler evlerine dağılıyorlardı. Zehra'yı bahçe kapısının önünde buldular. Sabahları olduğu gibi akşamları azat vaktinde de kapının yakınında durur, çocukların kıyafetini muayene ederdi. Kiminin saçını düzeltir, kiminin kuşağını bağlar, kiminin kirlenmiş yüzünü mürekkeplenmiş parmaklarını yıkamaya gönderirdi. Hatta ayak üzerinde sökkük elbise, kopuk düğme diktği de olurdu. Maarif müdürüyle mebus, kapıdan girdikleri zaman onu bir dadı gibi yere çömelmiş, minimini bir ana sınıfı çocuğunun potinini bağlıyor buldular.

Reşat Nuri Güntekin, *Acımak*

3. Bu metinde Zehra'nın çocuklara karşı sergilediği davranışları göz önünde bulundurarak onun öğretmenliğe bakışını açıklayınız. Siz Zehra'nın yerinde olsanız çocuklara karşı nasıl bir yaklaşım sergilerdiniz? Açıklayınız.

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Olanca malını Sırrıcemal'in bu evden gitmesi uğruna sarf edecekti. Bunun üzerine Zehra elinden geldiği kadar çeşitli yollara başvurmaya başladı. Artık gece gündüz Sırrıcemal'in her hareketini kontrol altında tutmaktaydı. Gün geçtikçe Zehra, Sırrıcemal'de ilk etkilerin izlerini görmeye başladı. Kızcağızın hüznü artmakta, gittikçe düşünceli görünmekteydi. Olanca neşesi kaçmış ve âdeta göz alıcı rengi uçmuştu. Buna karşı Zehra son derece sevinçliydi. Zavallı Sırrıcemal âdeta hasta olmuştu. İnsanlardan kaçıyor, saatlerce bir noktaya gözlerini dikerek duruyor, pek az yemek yiyordu. Suphi'ye gelince karısının hırçınlığı zamanlarında onu kendi hâline bırakmayı hayırlı görerek ağzını açmıyordu. Zehra'nın Sırrıcemal'e karşı kötü muamelesi gerçekten yüreğini sızlatmaktaysa da karısının hissiyatını daha da şiddetlendirmemek için sesini bile çıkarmamakta ve kendisini âdeta hiçbir şey görmemeye, işitmemeye alıştırmaktaydı. Hayırlı bir tesadüf beklemekteydi. Bazı günler işinin başında bile şu vahim durumun düşüncesiyle kederlenmekteydi. Zavallı Sırrıcemal'e acıyordu. Biçarenin hiçbir kabahati olmadığı hâlde ezilip hakarete uğramasını uygun görmemekteydi. Fakat nasıl sahip çıkabilsin? Kızcağızın paha biçilmez güzelliğine eklenen ahlak güzelliği ve yüceliğine karşılık, yalnız kendi yüzünden uğradığı şu felakete karşı güçsüz, etkisiz, hükümsüz kalmaktan pek muzdaripti.

Nabızade Nazım, *Zehra*

4. Bu parçadaki kahramanlardan Zehra'nın kişilik özelliklerinden ikisini yazarak bu özelliklerin olay örgüsüne etkisini açıklayınız.

Aşağıdaki metni okuyunuz.

Bunaliyordu. Üzüntüden yüzünün çizgileri değişmişti. Boş arabayı pancar tarlasına zorla geçirebildi. Her yer diz boyu çamur olmuştu. Pancarı doldurup arabaya tırmandı. Asıl sorun şimdi başlayacaktı. "Bismillah" çekip atları kamçıladi. Hayvanlar ileri fırladılar. Olağanüstü bir güç harcıyorlardı. Damarları şişiyor, burunlarından soluk fışkırtıyorlardı. Dolu arabayı on adım sürükleyebildiler. Arif inip tekere baktı. Diz boyu çamurlara batmıştı. Atların karınları şişip şişip iniyordu. Biraz soluk aldirıp tekrar "dah" dedi. Bir eliyle kantarma kayışlarını sallıyor, öbür eliyle arabadan asılıyordu. Bir yandan da boyuna atlara bağırıyordu. Elli altmış adım daha gidebildiler. Arif durup çevresine bakındı, kendisinden başka araba koşan olmamıştı. Hayvanlara tekrar "Dah" dedi. Zavallılar dolu arabaya olan güçleriyle asılıyorlar, kafalarını sallaya sallaya yürütüyorlar, burunlarından soluk fışkırtıyorlardı. İki yüz metre gitmeden kan ter içinde kalmışlardı. Sağrıları, karınlarının altı köpüklenmişti. Durup biraz daha nefes aldılar. Arif'in paçaları, ayakka-bıları hep çamura batmıştı. Bastığı yere bakmıyordu bile. Arabanın açtığı izlere batıp çıkıyor, atların ayaklarından üstüne başına sulu çamurlar sıçırıyordu.

Talıp Apaydın, *Sarı Traktör*

5. Bu parçayı dil ve anlatım özelliklerine göre değerlendirirken hangi ölçütleri kullanırsınız? Yazınız.

HAZIR-HIZLI YEMEK

(FAST FOOD)

Hazır-hızlı yemek (fast food); hızlı hazırlanıp servis edilen genellikle yüksek kalori, yağ, şeker ve tuz içeren yiyeceklerdir. Bu tür gıdalar pratik olması nedeniyle sıkça tercih edilse de aşırı tüketimi sağlık üzerinde olumsuz etkilere yol açabilir. Hazır-hızlı yemek (fast food) ürünleri genellikle yüksek kalori, doymuş ve trans yağ içerir; bu da kilo alımına ve kalp hastalıklarına yol açabilir. Ayrıca aşırı şeker ve tuz içermesi nedeniyle diyabet ve yüksek tansiyon riskini artırır. İşlenmiş ve düşük lifli gıdalar sindirim sorunlarına neden olabilir, bağışıklık sistemini zayıflatabilir. Bu nedenle ev yapımı yemekler, taze sebze-meyve, tam tahıllı gıdalar ve sağlıklı yağlar içeren yiyecekler tercih edilmelidir. Hazır-hızlı yemek (fast food) tüketimini azaltmak için evde sağlıklı atıştırmalıklar hazırlamak, su içmeyi artırmak önemlidir.

6. Metinden hareketle infografik metinde verilen alt başlıklara yönergeye uygun birer bilgi cümlesi yazınız.

YÖNERGE

1. Bilgi cümleleriniz metindeki bilgilerden hareketle oluşturulmuş özgün bir cümle olmalıdır.
2. Bilgi cümleleriniz tek cümleden oluşmalıdır.
3. Bilgi cümleleriniz kısa, net ve anlaşılır olmalıdır.
4. Yazım ve noktalama kurallarına uygun olmalıdır.

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	TDE2.2. “Anlamanın Yapı Taşları” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.7. Karşılaştırma Becerisi
2	TDE2.2. “Dilin Zenginliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.7. Karşılaştırma Becerisi
3	TDE2.2. “Dilin Zenginliği” temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.13. Yapılandırma Becerisi
4	TDE2.3. “Dilin Zenginliği” temasında ele alınan metinleri çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme Becerisi
5	TDE2.4. “Dilin Zenginliği” temasında ele alınan metinlere yönelik değerlendirmelerini yansıtabilme	KB2.15. Yansıtma Becerisi
6	TDE4.1. Yapısını incelikle ördüğü bir yazılı anlatım sürecini yönetebilme TDE4.2. Yapısı incelikle örülmüş edebî metinlerden edindiği söz varlığını kullanarak yazısı için içerik oluşturabilme TDE4.3. Yapısını incelikle ördüğü yazısında kural uygulayabilme TDE4.4. Yapısını incelikle ördüğü yazısına yönelik değerlendirmeleri yansıtabilme	KB2.14. Yorumlama Becerisi KB2.20. Sentezleme Becerisi

PUANLAMA TABLOSU						
1	2	3	4	5	6	TOPLAM
15	20	15	15	15	20	100

ÇÖZÜMLER

1. Doğru Cevap:

Konu (5 puan)

1. metnin konusu için kahramanın geçmişle yüzleşmesini ve bireysel duygularını ifade eden cevaplar, 2. metnin konusu için seyahat sırasında yaşanan olayları ve yapılan gözlemleri belirten cevaplar doğru kabul edilecektir.

Anlatım Biçimi (5 puan)

1. metnin anlatım biçiminin öyküleme olduğunu belirten, 2. metnin anlatım biçimlerinin betimleme ve açıklama olduğunu ifade eden cevaplar doğru kabul edilecektir.

Dil ve Üslup (5 puan)

1. metnin öznel, sanatlı, duygulu bir üslupla yazıldığını belirten; 2. metnin nesnel, sade ve gözleme dayalı bir üslupla yazıldığını ifade eden cevaplar doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Metinlerle ilgili belirsiz ve ilgisiz cevaplar yanlış kabul edilecektir.

2. **Doğru Cevap:** İlk metnin öznel bir bakış açısıyla yazıldığını belirten (5 puan), gerekçe olarak yazarın kişisel gözlemlerinin ve duygularının ön planda olduğunu ifade eden (5 puan) cevaplar ile ikinci metnin nesnel bir anlatımla yazıldığını belirten (5 puan), gerekçe olarak kişisel görüşlerden uzak ve kanıtlanabilir ifadelerin yer aldığı bir anlatımın tercih edildiğini açıklayan (5 puan) cevaplar doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Metinlerin anlatımının öznel ve nesnel olarak doğru şekilde değerlendirilmediği ve gerekçenin yazılmadığı cevaplar yanlış kabul edilecektir.

3. **Doğru Cevap:** Zehra'nın öğretmenliğe bakışını açıklayan cevaplar (5 puan), kendini karakterin yerine koyarak öğretmenliğe bakışını yansıtan cevaplar (10 puan) doğru kabul edilecektir.

Örnek Doğru Cevap: Zehra'nın öğrencilerle ilgilenme şekli, onun öğretmenlik anlayışının sadece akademik bilgi aktarımıyla sınırlı olmadığını, aynı zamanda onların bakımını ve kişisel ihtiyaçlarını da önemseydiğini gösteriyor. Metinde Zehra'nın onların saçını düzeltmesi, kuşak bağlaması, kirli elleri yıkamaya göndermesi ve hatta sökükle dikmesi gibi ayrıntılar, onun öğrencilerine bir anne şefkatiyle yaklaştığını; fedakâr, sorumluluk sahibi, şefkatli bir öğretmen olduğunu gösterir. Ben Zehra'nın yerinde olsaydım çocuklara karşı aynı şefkati ve ilgiyi göstermeye çalışırdım. Onların sadece eğitim hayatlarına değil gelişimlerinin her alanına katkı sağlamak isterdim. Temizliklerine, giyimlerine, duygusal ihtiyaçlarına dikkat eder; kendilerini güvende ve değerli hissetmeleri için elimden geleni yapardım. Öğretmenliği sadece sınıfta ders anlatmak olarak değil çocukların hayatına dokunmak, onları hayata hazırlamak olarak gördüm. Zehra'nın yaklaşımı bana göre ideal bir öğretmen tutumunu yansıtmaktadır.

Yanlış Cevap: Zehra'nın çocuklara karşı sergilediği davranışları göz önünde bulundurarak onun öğretmenliğe bakışını açıklamayan ve Zehra'nın yerine kendini koyarak yapılmayan açıklamalar, konuyla ilgisiz ve belirsiz cevaplar yanlış kabul edilecektir.

4. **Doğru Cevap:** Zehra'nın kişilik özelliklerinin belirlendiği, bu özelliklerin olay örgüsüne etkisinin ifade edildiği cevaplar doğru kabul edilecektir. Zehra'nın kıskançlık ve hırçınlık gibi olumsuz kişilik özelliklerine sahip olduğunu ifade eden cevaplar (5 puan), bu özelliklerin Sırrıcemal'in hasta olması, Suphi'nin çaresiz kalması gibi olay örgüsünü etkileyen yanlarına değinen cevaplar (10 puan) doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Zehra'nın kişilik özelliklerinin doğru yazılmadığı, olay örgüsünü etkileyen yanlarının açıklanmadığı cevaplar yanlış kabul edilecektir.

5. **Doğru Cevap:**

- Anlatım biçimlerinin (öyküleme, betimleme vb. 5 puan),
- Anlatım tekniklerinin (anlatma, iç çözümleme vb. 5 puan),
- Anlatımın özelliklerinin (açıklık, duruluk vb. 5 puan) ölçüt olarak belirlendiği cevaplar doğru kabul edilecektir.

Yanlış Cevap: Metnin dil ve anlatım özelliklerini değerlendirmede kullanılamayacak ölçütlerin yazıldığı cevaplar yanlış kabul edilecektir.

6. **Doğru Cevap:** Her alt başlık için yazılan, yönergenin tüm maddelerine uygun cevaplar doğru kabul edilecektir.

Örnek Doğru Cevap:

1. Yüksek Kalori ve Sağlıksız Yağlar

Hazır-hızlı yiyecekler yüksek kalori ve zararlı yağlar içerdiğinden kilo alımına, kalp hastalıklarına yol açabilir. (4 puan)

2. Fazla Şeker ve Tuz Tüketimi

Hazır-hızlı yiyeceklerde aşırı miktarda bulunan şeker ve tuz diyabet, yüksek tansiyon riskini artırabilir. (4 puan)

3. Sindirim ve Bağışıklık Sistemine Etkiler

Lif oranı düşük ve işlenmiş gıdalar sindirim sorunlarına sebep olup bağışıklık sistemini zayıflatabilir. (4 puan)

4. Daha Sağlıklı Alternatifler

Evde yapılan yemekler, taze sebzeler, meyveler ve tam tahıllı gıdalar daha sağlıklı tercihlerdir. (4 puan)

5. Hazır-Hızlı Yiyecek Tüketimini Azaltma Yöntemleri

Evde sağlıklı atıştırmalıklar hazırlamak ve su tüketimini artırmak hazır-hızlı gıda tüketimini sınırlamaya yardımcı olabilir. (4 puan)

Yanlış Cevap: Her alt başlık için yönergede yer alan maddelerden ikisine uymayan, metinden aynen alınan ve ilgisiz cevaplar yanlış kabul edilecektir.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2025-2026 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI

II. DÖNEM II. YAZILI SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

**ÖĞLE
OTURUMU**

Adı ve Soyadı : .....
Sınıfı / Şubesi : .....
Öğrenci Numarası : .....

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

1. Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
2. Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
3. Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1, 2, 4 ve 6. sorular 12 puan; 3 ve 5. sorular 14 puan; 7. soru 24 puan değerindedir.

1. • Karşısındakinin alaycı tavırlarını görünce zıvanadan çıkıp odayı terk etti.
• Yıllardır büyük bir titizlikle kurduğu iş ortaklığı, yaşanan anlaşmazlıktan sonra artık pamuk ipliğiyle bağlıydı.

Bu cümlelerdeki altı çizili deyimlerin cümleye kattığı anlamı yazınız. Bu deyimleri cümlelerdeki anlamına uygun olacak biçimde birer cümlede kullanınız. (12 puan)

Zıvanadan çıkmak: .....

Cümle: .....

Pamuk ipliğiyle bağlı olmak: .....

Cümle: .....

Cevap:

Zıvanadan çıkmak: "1. Çok sinirlenmek. 2. Aklını yitirmek, çılgın gibi davranmak. 3. Denetlenemez duruma gelmek." anlamına gelen ifadeler. (4 puan)

Cümle: Başına gelen onca olay onu zıvanadan çıkarmıştı. (2 puan)

Pamuk ipliğiyle bağlı olmak: "Her an bozulmaya, kopmaya hazır olmak." anlamına gelen ifadeler. (4 puan)

Cümle: İki arkadaş arasındaki güven artık pamuk ipliğiyle bağlıydı. (2 puan)

2. Bugün arkadaşlarla Fatih kütüphanesine gittik. Orada pek çok yeni kaynak inceledik ve öğrendiğimiz herşeyi not ettik. Yeni bilgiler öğrenmek bizi öyle mutlu ettiki çalışmamız bittiğinde hiç birimiz yorgunluk hissetmiyorduk.

Bu metindeki yazım yanlışlarını bularak doğrusunu yazınız. (12 puan)

Cevap:

kütüphanesine → doğrusu "Kütüphanesine" (3 puan)

herşeyi → doğrusu "her şeyi" (3 puan)

ettiki → doğrusu "etti ki" (3 puan)

hiç birimiz → doğrusu "hiçbirimiz" (3 puan)

3. Ranga Guru adında ünlü bir ressamdan eğitim alan Raciçi, yaptığı son resmi hocasına götürmüş ve ondan resmini değerlendirmesini istemiş. Ranga Guru ona, "Sen artık ressam sayılırsın Raciçi. Artık öğrenmen gereken tek şey eleştirmekle üretmek arasındaki fark." diyerek resmi şehrin meydanında en görünen yere koymasını istemiş. Yanına da kırmızı bir kalem koyarak insanların beğenmedikleri yerlere çarpı atmalarını rica eden bir yazı bırakmasını istemiş. Raciçi denileni yapmış. Birkaç gün sonra resme bakmaya gittiğinde tüm resmin kırmızı çarpılar içinde olduğunu görmüş. Raciçi, bu durumu hocasına anlattığında hocası ona aynı resmi yeniden yaparak aynı meydana ama bu sefer yanına çeşitli renklerde yağlı boya ve birkaç fırça ile birlikte bırakmasını istemiş. Resmin yanına da insanlardan beğenmedikleri yerleri düzeltmesini rica eden bir yazı bırakmasını söylemiş. Raciçi resmi meydana götürmüş. Birkaç gün sonra resme bakmaya gittiğinde resmine hiç dokunulmadığını görmüş.

Bu metne göre, ressamın yaptığı sosyal deneyin iki farklı sonucundan hareketle, hocasının Raciçi'ye "eleştirmek ve üretmek" üzerine vermek istediği ders nedir? Yazınız. (14 puan)

Cevap:

"Yıkıcı eleştiri yapmak ve kusur bulmak kolaydır ancak bir hatayı düzeltmek veya yeni bir ürün ortaya çıkarmak sorumluluk ve deneyim ister." / "Bir şeyi bozmak için bilgiye gerek yoktur ancak bir şey üretmek veya düzeltmek için 'usta' olmak gerekir." anlamına gelen ifadeler. (14 puan)

4. Kim bilir ne oldu ne bitti gece uyurken
Uyandım ki tabiat o değil başkasıdır
Nerden esiyor bu şerbet gibi hava nerden
Çiçek açmış ağaç hangi kızın rüyasıdır.

Bu şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif/kafiye türü, kafiye düzeni) belirleyerek yazınız. (12 puan)

Cevap:

Ölçü: 14'lü hece ölçüsü (2 puan)

Nazım birimi: Dörtlük (2 puan)

Redif/kafiye türü: 1 ve 3. dizelerde "-en" sesleri tam kafiye. (3 puan)

2 ve 4. dizelerde "-sıdır" sesleri redif, "-a" sesi yarım kafiye. (3 puan)

Kafiye düzeni: a-b-a-b / Çapraz kafiye (2 puan)

5. Yıllar sonra eski bir dostumla karşılaştım. Beni gördüğüne sevinmiş ve o günü benimle geçirmek için iş yerinden izin almıştı. Bir yerde oturup sohbet etmeye başladık. Sürekli bana hayatının ne kadar yoğun geçtiğinden bahsetti. Başarı hikâyelerini anlatırken heyecanlı birinden ziyade araştırma raporu okuyan biri gibiydi. Sesinde o eski sıcaklık yoktu. Yaptıklarını anlatırken yüzünde beliren canlılık her sustuğunda yerini bir durgunluğa bırakıyordu. Sohbetimiz sırasında “Çok mutluyum.” derken bile aslında gözleri bana yüreğinin ne kadar mutsuz olduğunu fısıldıyordu. Bazen söylenen kelimeler, saklanmak istenen duyguların üzerine örtülen ince bir tül gibidir; asıl gerçeği görmek için o tülün altına bakmak gerekir.

Bu metindeki karakterin, arkadaşının “Çok mutluyum.” demesine rağmen onun “mutsuz” olduğunu düşünmesini sağlayan göstergelerden ikisini yazınız. (14 puan)

Cevap:

- Başarı hikâyelerini anlatırken heyecanlı birinden ziyade araştırma raporu okuyan biri gibi olması
  - Sesinde o eski sıcaklığın olmaması
  - Yaptıklarını anlatırken yüzünde beliren canlılığın her sustuğunda yerini bir durgunluğa bırakması
  - “Çok mutluyum.” derken bile aslında gözlerinin, yüreğinin ne kadar mutsuz olduğunu fısıldaması
- NOT: Cevaplardan birini yazan 7 puan, ikisini yazan 14 puan alacaktır.

6. “Millî Edebiyat romancısı” nitelemesi, bugüne değin Reşat Nuri Güntekin ve yapıtları hakkında kuşatıcı bir saptama olarak kullanılmış ve bu yüzden romanlarındaki aşk ilişkileri, genellikle uzak durulan bir alan olmuştur. Kanımızca bu tavır, yazarın insan ve aşk ilişkileri açısından “tutarlı” karakterler yaratma konusundaki başarısının da göz ardı edilmesine neden olmuştur. Oysa Güntekin, aşk romanlarının geleneksel yapısını kırdığı için böylesine geniş bir okur kitlesine ulaşmayı ve kalıcı olmayı başarmıştır. Çünkü söz konusu yapının vazgeçilmez öğeleri olan kalıplaşmış kadın ve erkek karakterlerin içini doldurmuştur. Özellikle Gizli El’in Şeref’i, Çalıkuşu’nun Feride’si, Eski Hastalık’ın Züleyha’sı ve Ateş Gecesi’nin Kemal Murat’ı aşk söylemleri ve karakter temsilleriyle Reşat Nuri’nin bu konudaki başarısını gösterir.

İçerik, dil ve anlatım özelliğine göre bu metnin türünü metinden iki gerekçe göstererek yazınız. (12 puan)

Cevap:

Metnin türü eleştiridir. (4 puan)

Gerekçeler

- Reşat Nuri Güntekin’in romanlarındaki karakterlere ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır.
- Güntekin’in, romanlarında “tutarlı” karakterler yaratma konusunda başarılı olduğu düşüncesi “Özellikle Gizli El’in Şeref’i, Çalıkuşu’nun Feride’si, Eski Hastalık’ın Züleyha’sı ve Ateş Gecesi’nin Kemal Murat’ı aşk söylemleri ve karakter temsilleriyle Reşat Nuri’nin bu konudaki başarısını gösterir.” cümlesiyle örneklendirilmiştir.
- Güntekin’in, aşk romanlarının geleneksel yapısını kırdığı için geniş bir okur kitlesine ulaşmayı ve kalıcı olmayı başardığı söylenerek Reşat Nuri Güntekin diğer yazarlarla karşılaştırılmıştır.
- Yalın ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Örneğin “Oysa Güntekin, aşk romanlarının geleneksel yapısını kırdığı için böylesine geniş bir okur kitlesine ulaşmayı ve kalıcı olmayı başarmıştır.”

NOT: Gerekçelerden birini yazan 4 puan, ikisini yazan 8 puan alacaktır.

7. Gezip gördüğünüz (köyünüz, mahalleniz, gezdiğiniz bir şehir veya tarihî bir yer vb.) veya hayal ettiğiniz bir yeri, orayı hiç bilmeyen birine anlatan bir gezi yazısı yazınız. (24 puan)

YAZARKEN UYMANIZ GEREKEN KURALLAR

1. İlginç ayrıntıları öyle bir anlatın ki okuyan kişi "Keşke ben de orayı görseydim!" desin. Sadece bilgi vermeyiniz, okuru o atmosferin içine çekiniz.
2. O yerin tarihî bir binasını, meşhur bir yemeğini, geleneğini (misafirperverlik, ikram, düğün vb.) veya doğal güzelliklerinden en az birini belirtiniz ve kısaca tanıtırınız.
3. Yazınızın en az 10 cümleden oluşmasına dikkat ediniz.
4. Yazınıza bir başlık koyunuz. Sadece yerin adını yazmayınız, merak uyandırıcı bir başlık olsun.

SINAV BİTTİ.
CEVAPLARINIZI KONTROL EDİNİZ.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
2025-2026 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI

II. DÖNEM II. YAZILI SINAVI (ÜLKE GENELİ ORTAK)
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
9. SINIF

**SABAH
OTURUMU**

Adı ve Soyadı : .....
Sınıfı / Şubesi : .....
Öğrenci Numarası : .....

Aldığı Puan

ÖĞRENCİLERİN DİKKATİNE!

- Bu soru kitapçığında 7 soru bulunmaktadır ve sınav süresi 40 dakikadır.
- Cevaplarınızı, soruların altında boş bırakılan yerlere yazınız.
- Sınav 100 tam puan üzerinden değerlendirilecektir. 1, 2, 4 ve 6. sorular 12 puan; 3 ve 5. sorular 14 puan; 7. soru 24 puan değerindedir.

- Takımı nasıl oynarsa oynasın İker, takımına asla toz kondurmuyordu.
  - İstifa dilekçesini müdürün masasına koyduğu an ok yaydan çıkmıştı.

Bu cümlelerdeki altı çizili deyimlerin cümleye kattığı anlamı yazınız. Bu deyimleri cümlelerdeki anlamına uygun olacak biçimde birer cümlede kullanınız. (12 puan)

Toz kondurmamak: .....
Cümle: .....
Ok yaydan çıkmak: .....
Cümle: .....

Cevap:

Toz kondurmamak: "Bir şeyde herhangi bir kusurun varlığını kabul etmemek, bir şeyi kusursuz göstermek." anlamına gelen ifadeler. (4 puan)

Cümle: Oğlunun aldığı yanlış kararlara ses çıkarmıyor, ona toz kondurmuyordu. (2 puan)

Ok yaydan çıkmak: "Geri dönülemeyecek bir iş yapmak." anlamına gelen ifadeler. (4 puan)

Cümle: Ok yaydan çıktı bir kere, bu işi sonuna kadar sürdüreceğiz. (2 puan)

- Gelecek haftasonu iş yerindeki arkadaşlarla Mavi göl kıyısında piknik yapacağız. Pikniğe yirmibeş kişi davet edildi. Hazırlıklar 12 Haziran'da tamamlandı. Personel Müdürü Ayşe hanım da bu etkinliğe katılacağını bildirdi.

Bu metindeki yazım yanlışlarını bularak doğrusunu yazınız. (12 puan)

Cevap:

haftasonu → doğrusu "hafta sonu" (3 puan)

göl → doğrusu "Göl" (3 puan)

yirmibeş → doğrusu "yirmi beş" (3 puan)

hanım → doğrusu "Hanım" (3 puan)

3. İnsan karakterine dair en büyük yanılgımız, şartlar gereği ortaya çıkan güzel ve iyi karakteri gerçek bir erdem sanmaktır. Bir kişinin kötülük yapma olanağının olmaması onu iyi bir insan kılmaz. Bu durum yasaların ve denetimin getirdiği bir zorunluluğun sonucudur. Yasaların ve denetimin bittiği, kişinin “İstediğim her şeyi yapabilirim.” dediği o kritik anda tüm duygular serbest kalır ve asıl kişilik ortaya çıkar. İşte bu noktada kötülük yapma olanağı varken bunu reddedip adaleti tercih eden insan gerçekten iyi bir insandır. Sonuç olarak asıl erdem, elinizde tüm kapıları açacak bir anahtar varken kötülük kapısının eşiğinde durabilmektir.

Bu metindeki “elinizde tüm kapıları açacak bir anahtar varken kötülük kapısının eşiğinde durabilmektir.” cümlesinde geçen “anahtar” ve “eşikte durabilmek” kavramları neyi temsil etmektedir? Metnin ana düşüncesi çerçevesinde açıklayınız. (14 puan)

Cevap:

Anahtar: “Bireyin elde ettiği sınırsız güç/Bireyin her şeyi yapabilme imkânını temsil eder.” anlamına gelen ifadeler. (7 puan)

Eşikte durabilmek: “İnsanın kendisini kontrol edebilme gücü / İrade gücü / İradeli olmayı temsil eder.” anlamına gelen ifadeler. (7 puan)

4. Düşünme mevsimi inleyen hangi
Elemdir mest etsin ruhumu yeter
Esen rüzgârların durgun ahengi

Yan yana sessizce mevsimle keder
Hicrana aldanmış kalbimde gezsün
Esen rüzgârlara sen neşeni ver

Bu şiirin yapı unsurlarını (ölçü, nazım birimi, redif/kafiye türü, kafiye düzeni) belirleyerek yazınız. (12 puan)

Cevap:

Ölçü: 11’li hece ölçüsü (2 puan)

Nazım birimi: Üçlük/Bent (2 puan)

Redif/kafiye türü: 1. üçlükteki “hangi, ahengi” sözcüklerindeki “-ngi” sesleri zengin kafiyedir. (3 puan)

1. ve 2. üçlükteki “yeter, keder, ver” sözcüklerindeki “-er” sesleri tam kafiyedir. (3 puan)

Kafiye düzeni: “a-b-a / b-c-b” (2 puan)

5. Genç ressam, sergisinin açılışında tablolarının önünde duran kalabalığı sessizce izliyordu. Bir ziyaretçi, resimdeki figürlerin hayattaki yalnızlığını çağırıştığını; bir diğeri, renklerin arasındaki zıtlığın kendisine çocukluğundaki mutlu bayram sabahlarını hatırlattığını söylüyordu. Ressam o an, tablonun artık kendisine ait olmadığını anladı. Çünkü o, bu resmi bir bahar günü, içinde uyanan coşkuyu yansıtmak amacıyla çizmişti.

Bu parçaya göre ressamın "tablonun artık kendisine ait olmadığını" düşünmesinin temel sebebi nedir? Yazınız. (14 puan)

Cevap:

"Resme bakan kişilerin kendi yaşamlarından ve duygularından hareketle resme yeni bir anlam yüklemesi." anlamına gelen ifadeler. (14 puan)

6. Mardin'in o daracık, güneş görmeyen "abbara"larından geçerken otuz yıl önce babamın elini tutarak bu serinlikte nasıl koşturduğumu hatırlıyorum. Biliyorum içinizden "Abbara nedir?" diye geçiriyorsunuz. Evlerin altından sokakları birbirine bağlayan küçük tünellere "abbara" deniliyor. Abbaraların her biri, insanlar gibi farklı özellikte. Yolunuz Mardin'e düşerse abbaraları görmeden geçmeyin. Artuklu mimarisinin o eşsiz taş işçiliğiyle sarı kalker taşlarından yapılan eski Mardin evlerinin arasında dolaşırken birbirinin güneşini kesmeyecek şekilde dizildiğini hayretle görüyorsunuz. Bu sarı kalker taşları, binlerce yıllık Mezopotamya tarihini de günümüze taşıyor. Ulu Cami'nin avlusuna adım attığımda devasa taş sütunların arasındaki gölge oyunları ve avludaki şadırvandan akan suyun sesi, çarşıdaki kalabalığın sesini bir anda susturup beni mistik bir huzurun içine çekiyor. Çarşıda gümüş işleyen telkârî ustalarının incecik cimbızlarıyla nasıl zarif desenler oluşturduklarını seyrederken de dalıp gidiyorsunuz.

İçerik, dil ve anlatım özelliğine göre bu metnin türünü metinden iki gerekçe göstererek yazınız. (12 puan)

Cevap:

Metnin türü gezi yazısıdır. (4 puan)

Gerekçeler

- Mardin, tarihî ve kültürel özellikleriyle tanıtılmıştır.
- "Yolunuz Mardin'e düşerse abbaraları görmeden geçmeyin." / "suyun sesi, çarşıdaki kalabalığın sesini bir anda susturup beni mistik bir huzurun içine çekiyor." ifadesiyle okurda bu yerleri gezip görme isteği uyandırılmaya çalışılmıştır.
- "Abbaraların her biri, insanlar gibi farklı özellikte." / "devasa taş sütunların arasındaki gölge oyunları" ifadesiyle gözlemlere yer verilmiştir.
- Yazar, sadece gezip gördüğü yerleri anlatmamış; deneyimlerinden de söz etmiştir. / Metinde yazar Ulu Cami'yi ve çarşığı gezerken yaşadığı deneyimden söz etmiştir.
- Yalın ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır. Örneğin "Yolunuz Mardin'e düşerse abbaraları görmeden geçmeyin." / Metindeki "Bu sarı kalker taşları, binlerce yıllık Mezopotamya tarihini de günümüze taşıyor." gibi ifadeler yalın ve anlaşılırdır.

NOT: Gerekçelerden birini yazan 4 puan, ikisini yazan 8 puan alacaktır.

7. Ünlü bir kişiyle (tarihî bir kişilik, sporcu, sanatçı vb.) yaşadığınız bir olay hayal ederek anı türünde bir yazı yazınız. (24 puan)

YAZARKEN UYMANIZ GEREKEN KURALLAR

1. Sadece yaşanan olayı değil, o kişiyle ilgili izlenimlerinizi ve o an hissettiklerinizi de anlatınız.
2. Yazınızın en az 10 cümleden oluşmasına dikkat ediniz.
3. Yazınıza merak uyandırıcı bir başlık koyunuz.

**SINAV BİTTİ.
CEVAPLARINIZI KONTROL EDİNİZ.**

9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ

2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI SENARYOLARINA YÖNELİK SORU ÖRNEKLERİ

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolarda yer alan öğrenme çıktılarından bazılarına yönelik soru örnekleri hazırlanmıştır.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

2. dönem konu soru dağılım tablolarına ulaşmak için karekodu okutunuz.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

Not: Soru örneklerine ait öğrenme çıktıları, öğretmenlerimizin öğrenme çıktısı ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu öğrenme çıktılarına sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

2. SINAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

Öğrenme Çıktısı: TDE2.3. Çözümleyebilme

1. Aşağıda Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Çamlıcadaki Eniştemiz* adlı romanından bir parça verilmiştir.

Bu köşkün uzaktan göze çarpan hususiyeti, o zamanlar ancak İstanbul'un iç semtlerinde rast gelinen bazı tekkeler gibi bir nevi dinî mana sezdiren yemyeşil rengiydi. Bahçe duvarındaki demir parmaklıklı kapı gıcırdayarak açılırken öyle gönlünden geliyormuş gibi duygulu bir ses çıkarırdı ki bununla bize güya: "Safa geldiniz!" dediğini işitirdik. Bu bakımsız bahçenin ortasındaki havuzda kuvvetli musluğu hâlâ mükemmel işleyen eskiden kalma bir fiskiye, eğer açık bırakırsanız yükselen ve dökülen suların neşesini yayar ve bizim o zamanki tasasız ruhlarımıza serperdi. Bu fiskiye'nin sularını yıllarca neşeden çağıldar gibi duymuştum.

Bu parçada mekânın anlatıcı üzerindeki etkilerine dair bir çıkarımınızı açıklayınız.

Öğrenme Çıktısı: TDE2.4. Yansıtabilme

2. Aşağıda Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur* adlı romanından bir parça verilmiştir.

Mümtaz, ağabeyi dediği amcasının oğlu İhsan hastalandığından beri doğru dürüst sokağa çıkmamıştı. Doktor çağırmak, eczaneye reçete götürüp ilaç getirmek, komşunun evinden telefon etmek gibi şeyler bir tarafa bırakılırsa bu haftayı hemen hemen ya hastanın başucunda yahut da kendi odasında kitap okuyarak, düşünerek, yeğenlerini avutmaya çalışarak geçirmişti. İhsan iki gün kadar ateşten, hâlsizlikten, sırt ağrılarından şikâyet etmiş, sonra birdenbire zatürre fevkaladelik hâlini ilan etmiş, evin içinde korkudan, telaştan, üzüntüden, bir türlü ağızlardan düşmeyen ve bakışlardan eksilmeyen temennilerden saltanatını, o yıkım psikolojisini kurmuştu. Herkes, İhsan'ın hastalığının verdiği üzüntü ile uyuyor; onunla uyanıyordu. Bu sabah, tren düdüklelerinin büsbütün başka korkularla kanattığı uykusundan Mümtaz gene bu üzüntü ile uyandı. Saat dokuza yaklaşıyordu. Bir müddet yatağının kenarına oturup düşündü.

Bu parçaya göre Mümtaz'ın kendini daha iyi hissetmesi için ne yapması gerektiğiyle ilgili bir öneri yazınız?

Öğrenme Çıktısı: TDE4.3. Kural uygulayabilme

3. Seyahat ettiğiniz bir yeri anlatan, en az beş cümleden oluşan bir gezi yazısı yazınız.

(Yazınız; türün özelliklerine, anlatım biçimi ve düşünceyi geliştirme yollarını kullanma ile yazım ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir. Metninize başlık koymayı unutmayınız.)

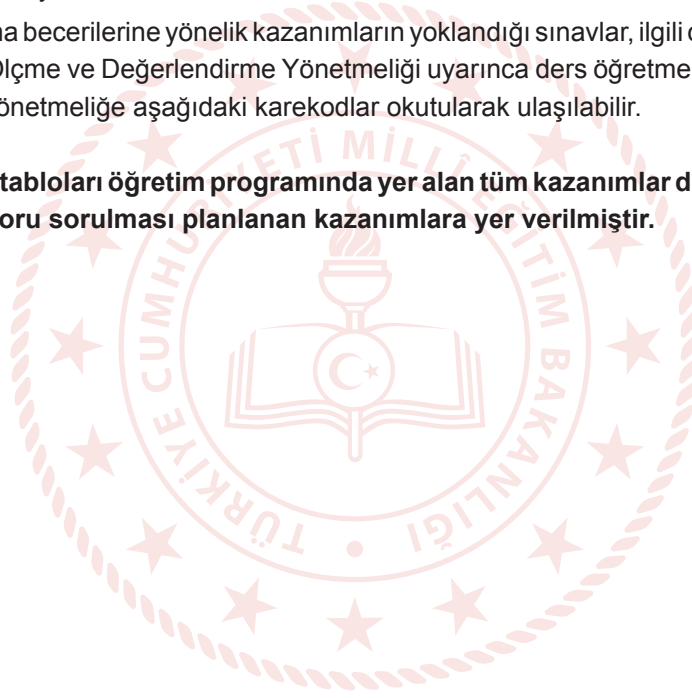

KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması için her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağını önceden öğrencilere bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için il sınıf/alan zümreleri ve Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Müdürlüğü ile birlikte oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak il sınıf/alan zümrelerine yardımcı olmak üzere örnek konu soru dağılım tabloları hazırlanmıştır. Bu tablolardaki örnek senaryolarda yer alan sorulardan bazıları tek, bazıları ise birden çok kazanıma erişme durumu bulunmaktadır.

Dinleme ve konuşma becerilerine yönelik kazanımların yoklandığı sınavlar, ilgili derslerin öğretim programları ile Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği uyarınca ders öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Öğretim programları ve yönetmeliğe aşağıdaki karekodlar okutularak ulaşılabilir.

NOT: Konu soru dağılım tabloları öğretim programında yer alan tüm kazanımlar dikkate alınarak hazırlanmış ancak tabloda sadece soru sorulması planlanan kazanımlara yer verilmiştir.

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na ve Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne aşağıdaki karekodları okutarak ulaşabilirsiniz.

Türk Dili ve Edebiyatı Dersi
Öğretim Programı

Millî Eğitim Bakanlığı
Ölçme ve Değerlendirme
Yönetmeliği

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

9. SINIF 2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOLARI VE ÖRNEK SENARYOLAR

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce il sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolara uygun yazılı kâğıdı örnekleri hazırlanmıştır. Örnek senaryolardaki soruların sayı ve kurulumlarındaki fark, sorularda ölçülen bilişsel düzeylere göre şekillendirilmiştir.

Bilişsel düzey, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilişsel alanda ulaşacağı hedef davranışların basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmasıyla tanımlanan düzeylerdir.

Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; ders içeriğinde öğretilen içeriğin benzer şekilde tanımlanmasını, gösterilmesini, bulunmasını, örneklendirilmesini, listelenmesini, basit bir şekilde yorumlanmasını vb. içerir.

Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; öğretilen içeriğin yeni durumlar veya günlük yaşam durumları çerçevesinde kullanılmasını, ilişkilendirilmesini, çözümlenmesini, karşılaştırılmasını, çıkarım yapılmasını, değerlendirilmesini, yeni bakış açılarının sunulmasını vb. içerir.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, il sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

Konu soru dağılım tablolarında soru dağılımları verilen örnek senaryoların her biri, örnek yazılı kâğıdı olacak şekilde verilmiştir.

Soru çözümlerine ulaşmak
için karekodu okutunuz.

Not: Örnek senaryolardaki kazanımlar, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

**9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU**

SENARYO 1

Ünite	Konu	Kazanımlar	Soru Sayısı
ROMAN	YAZMA - Öğrencilerden bir romanın bir kesitini bakış açısı ve anlatıcısı değiştirerek yazması istenir.	YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bk. EK 5	1
TİYATRO	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden üç tiyatro (trajedi, komedi, dram) örneği Dil Bilgisi Konuları: - Metindeki zarfları bulur ve bunların metindeki işlevlerini belirler. - Metinler üzerinden imla ve noktalama çalışmaları yapılır.	A.3.3. Metnin tema ve konusunu belirler. A.3.9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.	1
		A.3.14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	1
BİYOGRAFI/OTOBİYOGRAFI	YAZMA - Edindikleri bilgilerden hareketle öz geçmiş/CV, portre yazmaları sağlanır. (İsteyen öğrencilerin çizgi portre yapabilecekleri belirtilir.)	YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bk. EK 5	1
MEKTUP/E-POSTA	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden bir özel, bir edebî mektup; iki e-posta örneği 2. Divan edebiyatından bir mektup örneği 3. Tanzimat Dönemi'nden bir mektup örneği	A.4.7. Metnin üslup özelliklerini belirler.	1

2. SINAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

Örnek Senaryo 1

Soru Sayısı	Ölçülen Bilişsel Düzey
5 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Tüm sorular

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 1**Kazanım: B.1. Farklı türde metin yazar.****B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.**

1. Aşağıda Peyami Safa'nın *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* adlı romanından bir parça verilmiştir.

Odaya ışık girinceye kadar gözlerimi hafifçe kapadım, bu köşke ait hatıralarımın uyanışına kendimi bıraktım. Paşa'nın ağır ve yeknesak sesi, kendisine ayırdığım küçük dikkati yormuyor; içimdeki hayallerin serbest uzanışını bozmuyordu. Daha pek küçük yaştan beri karşımdakini dinlediğim hâlde içimden başka şeyler düşünmeyi, zihnimi iki dikkatle çalıştırmayı öğrenmişim. Fakat odaya ışık girince dışarıyla meşgul oldum.

Bu parçayı ilahi (hâkim) bakış açısıyla yeniden yazınız. Bu dönüşümü yaparken parçadaki ifadelerde bazı değişiklikler yapabilirsiniz.

(Yazınız; roman türünün özelliklerine, yazım ve noktalama kurallarına, istenilen bakış açısına uygunluk ve verilen parçayı kullanma bakımından değerlendirilecektir.)

Kazanım: A.3.3. Metnin tema ve konusunu belirler.**A.3.9. Metinde millî, manevi ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.**

2. Aşağıda Emine Işınsoy'un *Adsız Kahramanlar* adlı tiyatrosundan bir parça verilmiştir.

Yağmur: Ey Aziz Kağanımız Çuluk'un oğlu Kürşad, kırk kişi gönül rahatlığı ve oy birliği ile seni başkan seçtik, kabul ediyor musun?

Kürşad: Hepinize teşekkür ederim, Tanrı'mız adına yemin ederim ki bana verdiğiniz şerefli göreve layık olmaya çalışacağım. Kutsal gayem, yabancı boyunduruğunda yabanın ahlakı ve yabanın töreleri ile uyuşan, benliklerini kaybetmeye başlayan soydaşlarımı en kısa zamanda bu boyunduruktan kurtarmak ve yeniden hür kılmaktır. Sizden ilk isteyeceğim şey, bu kutsal amaç için hep birlikte ant içmenizdir.

Bu parçada millî ve manevi değerlerimizden hangisi tema olarak işlenmiştir? Bu değerimizi kısaca açıklayınız.

2. SINAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

SENARYO 1

Kazanım: A.3.14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

3. SEVDA : Ben bir şey yapmadım.

FAZIL : Niye korkuyorsun?

SEVDA: Bilmem...

FAZIL : (Gülümser.) Akşam neredeydin?

SEVDA: Evdeydim ağabey.

SAFİYE: Doğru, evdeydi.

Bu parçadaki zarfları ve bu zarfların türlerini sırasıyla yazınız. Bu zarflardan birini farklı bir cümlede kullanınız.

Kazanım: B.1. Farklı türde metin yazar.

B.5. Metin türüne özgü yapı özelliklerine uygun yazar.

B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.

4. Kendinizi en az beş cümleden oluşan bir paragrafla tanıtınız.

(Yazınız; otobiyografi türünün özelliklerine, cümle sayısına, yazım ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

SENARYO 1

Kazanım: A.4.7. Metnin üslup özelliklerini belirler.

5. Aşağıda Cahit Sıtkı Tarancı'nın *Ziya'ya Mektuplar* adlı eserinden bir parça verilmiştir.

Ziyacığım,

İstanbul'dayken içime sıkıntı bastığı zaman sana koşardım çünkü sen benim için yalnız vefakâr ve hâlden anlar bir dost değil aynı zamanda açık havayı, güneşi, baharı, iyiliği de temsil eden sen, nasıl olup da insan kalıbına girdiğine hayret ettiğim bir meleksin. Melek olduğun şundan da belli ki bana “vefasız” demeye dilin varmıyor. Hoş, ben de vefasız sayılmam pek.

Bu parçanın dil ve anlatım özelliklerinden ikisini parçadan örnekler vererek yazınız.

2. SINAV**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9****9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU****SENARYO 2**

Ünite	Konu	Kazanımlar	Soru Sayısı
ROMAN	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatından iki roman örneği	A.2.9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler. A.2.10. Metnin üslup özelliklerini belirler.	1
TIYATRO	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden üç tiyatro (trajedi, komedi, dram) örneği	A.3.4. Metindeki çatışmaları belirler.	1
BİYOGRAFI/OTOBİYOGRAFI	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden bir biyografi örneği 2. Cumhuriyet Dönemi'nden bir otobiyografi örneği 3. Divan edebiyatından bir tezkire	A.4.12. Metni yorumlar.	1
	YAZMA - Edindikleri bilgilerden hareketle öz geçmiş/CV, portre yazmaları sağlanır. (İsteyen öğrencilerin çizgi portre yapabilecekleri belirtilir.)	YAZMA KAZANIMLARI B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bk. EK 5	1
MEKTUP/E-POSTA	OKUMA 1. Cumhuriyet Dönemi'nden bir özel, bir edebî mektup; iki e-posta örneği 2. Divan edebiyatından bir mektup örneği 3. Tanzimat Dönemi'nden bir mektup örneği Dil Bilgisi Konuları: - Metindeki fiilleri bulur ve bunların metindeki işlevlerini belirler. - Metinler üzerinden imla ve noktalama çalışmaları yapılır.	A.4.14. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.	1
		A.4.15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	1

Örnek Senaryo 2	
Soru Sayısı	Ölçülen Bilişsel Düzey
4 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular 2, 3, 5 ve 6. sorular
2 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular 1 ve 4. sorular

2. SINAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: A.2.9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler.

A.2.10. Metnin üslup özelliklerini belirler.

1. Aşağıda Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban* adlı romanından bir parça verilmiştir.

Bir gün... Bir gün onlara ispat edebilecek miyim ki ben bir "yaban" değilim, benim damarlarımdaki kan onların damarlarında işleyen kandır. Aynı dili söylemekteyiz, aynı tarihî ve coğrafi yollardan hep birlikte gelmişizdir. İspat edebilecek miyim ki aynı Allah'ın kullarıyız? Aynı siyasi alın yazısı, aynı toplumsal bağlar... Bizi kardeşlik, evlatlık, analık, babalık üstünde bir yakınlıkla birbirimize bağlamıştır.

Bu parçada öne çıkan anlatım tekniğinin, parçanın üslubuna yansımalarından birini yazınız.

Kazanım: A.3.4. Metindeki çatışmaları belirler.

2. Aşağıda Turan Ofrazoğlu'nun *Fatih* adlı tiyatrosundan bir parça verilmiştir.

- FATİH SULTAN MEHMET : Doğuya doğru sefere çıksam Bizans'ı arkamda duyarım, batıya yönelmeye kalksam yine arkamdadır Bizans. Bu sürekli pusuya son verip gelişme yolunu açmalıyız.
- AKŞEMSETTİN : Ortak derinliklere dalmak gerek. Ele geçmez inciye bulmak gerek. Hayatın hakkını tam vermek için hem güvercin hem şahin olmak gerek.
- ÇANDARLI HALİL PAŞA : Bizans'ı almaya kalkışırsak bütün Avrupa birleşir bize karşı.
- ZAĞANOS MEHMET PAŞA: Devletimiz varlığını duyurduğundan beri Avrupa zaten birleşik bize karşı.
- AKŞEMSETTİN : (*Mehmet'e doğru*) Baban bir ağaç dikti sende önce, meyvesini devşirmeyecek misin?
- ÇANDARLI HALİL PAŞA : Biz Bizans'ı kuşatırken hünkârım ya güçlü bir Avrupa ordusu gelip arkamızdan vurursa bizi? O zaman bu devlet belini doğrultamaz bir daha.

Bu parçada Fatih Sultan Mehmet ile Çandarlı Halil Paşa arasındaki fikrî çatışmayı yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: A.4.12. Metni yorumlar.

3. Türk oyun yazarlığı “oyun” türünde yazmayı uğraş edinmiş yazarların sayıca çoğaldığı 1950’lerden bu yana yeni yeni aşamalara ulaşmıştır. Yazarlığa 50’lerde başlayan ve günümüze dek ürettiği yirmi dolayında oyunla Türk tiyatrosunun yönelişlerini belirlemede önemli katkıları olan Turgut Özakman, tiyatro yazarlarımız arasında en ön sıralarda yer almaktadır. Özakman ilk oyunu *Masum Katiller*’i on altı yaşındayken yazmıştı. 1951’de Devlet Tiyatrosunda sahnelenen *Pembe Evin Kaderi*’yle henüz yirmi bir yaşındayken tiyatro yazarı olarak üne ulaştı. Profesyonel yazarlık yaşamına tiyatroyla başlamış olması, Özakman’ın “sahne”de sunulacak bir “olay”ı dile getirirken “oyun” türüne yatkın bir biçimlendirme yetkinliğine bir dolu oyun yazarımıza oranla çok daha erken ulaşmasını sağlamıştır. Bu yetkinliğin temel öğelerinden biri “kişileştirme”ye denk düşen sahne dili kullanımıdır.

Bu parçada, Turgut Özakman’ın oyun yazarlığında erken yaşta yetkinliğe ulaşması neye bağlanmıştır?

Kazanım: B.1. Farklı türde metin yazar.

B.5. Metin türüne özgü yapı özelliklerine uygun yazar.

B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.

4. Kendinizi **en az beş cümleden** oluşan bir paragrafla tanıtınız.
(Yazınız; otobiyografi türünün özelliklerine, cümle sayısına, yazım ve noktalama kurallarına uygunluk bakımından değerlendirilecektir.)

2. SINAV

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

SENARYO 2

Kazanım: A.4.14. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

5. Aşağıdaki eserlerin karşılıklarına sanatçıları yazınız.

Ziya'ya Mektuplar : .....

Kardeş Mektupları: .....

Kazanım: A.4.15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

6. Kardeşim, neymiş senin bu Antalya? İki gündür buradayım, beni allak bullak etti. Akdeniz işte, bütün hâliyle Akdeniz. Su, hava, ışık, bitki, bir de insanların yumuşak huyu... Her şey o. Serviler, palmyeler, portakal, limon... Her şey Akdeniz'in diliyle konuşuyor. Burdur'dan buraya gelirken Kepez denilen bir mevkiden şehir ve deniz göründü.

Bu parçadaki altı çizili fiillerin yapılarına göre türlerini sırasıyla yazınız.

EK 5

(EK 5, MEB Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı 2018, s. 26-27’de yer alan yazma kazanımlarını içermektedir.)

B) YAZMA

B.1. Farklı türlerde metinler yazar.

- a. “Ünite, Süre ve İçerikleri” tablosunda belirtilen türlerde yazma çalışmaları yaptırılır.
- b. İşlenen metinden hareketle farklı türlerde yazma çalışmalarına da yer verilir.

B.2. Yazacağı metnin türüne göre konu, tema, ana düşünce, amaç ve hedef kitleyi belirler.

B.3. Yazma konusuyla ilgili hazırlık yapar.

- a. Konuyla ilgili okuma ve araştırma yaptırılır.
- b. Yazısında kullanacağı bilgi, gözlem, düşünce, duygu, izlenim ve deneyimleriyle ilgili notlar çıkarması ve görsel, işitsel dokümanlar bulması veya hazırlaması sağlanır.
- c. Araştırma, kaynaklara ulaşma, Genel Ağ’ı doğru ve etkin kullanma, not alma ve özetleme teknikleri üzerinde durulur.
- ç. Kaynak kullanma ve alıntı yapmanın hukuki ve etik boyutları belirtilir.
- d. Konuyu sınırlamanın önemine değinilir.

B.4. Yazacağı metni planlar.

B.5. Metin türüne özgü yapı özelliklerine uygun yazar.

- a. Metnin türüne göre birimlere, paragraflara, bölümlemelere, giriş-gelişme-sonuç/serim- düğüm-çözüm aşamalarına ve olay örgüsüne dikkat çekilir.
- b. Başlığı belirlemesi ve gerekirse alt başlık/bölüm başlığı ve epigraf kullanması sağlanır.
- c. Araştırmaya ve ispatlamaya dayalı metinlerde kaynak ve dipnot gösterme şekline karar vermesi sağlanır.

B.6. Metin türüne özgü dil ve anlatım özelliklerine uygun yazar.

- a. Türle ilgili okuma kazanımlarında ifade edilen anlatım teknikleri, anlatım biçimleri/türleri ve düşünceyi geliştirme yollarından uygun olanlarını kullanması sağlanır.
- b. Şiirde ahenk unsurlarını, imge ve söz sanatlarını kullanması sağlanır.
- c. Metnin türüne göre terim, kavram, deyim, atasözü, ağız özellikleri kullanır.

B.7. İyi bir anlatımda bulunması gereken özelliklere dikkat ederek yazar.

İyi bir anlatımın açıklık, akıcılık, duruluk ve yalınlık gibi özellikler taşıması gerektiği hatırlatılır.

B.8. Farklı cümle yapılarını ve türlerini kullanır.

Bir yazıda basit, birleşik, sıralı, bağlı, eksilteli, devrik, kurallı cümle; isim cümlesi ve fiil cümlesi şeklinde farklı cümle yapıları/ türlerinin kullanılmasının metne katkısı vurgulanır.

B.9. Görsel ve işitsel unsurları doğru ve etkili kullanır.

Metnin türüne göre resim, fotoğraf, grafik, çizim, veri tabloları, ses ve görüntü kayıtları vb. unsurları, metni tamamlayıcı ve/veya destekleyici unsurlar olarak kullanır.

B.10. Yazdığı metni gözden geçirir.

- a. Dil bilgisi, yazım ve noktalama bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- b. Açıklık, duruluk, akıcılık, yalınlık ve kelime tercihleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- c. Birimler, paragraflar, bölümler, olay örgüsü/kurgu ve başlık gibi yapı ve şekil unsurları arasındaki anlam bağlantıları, tutarlılık, denge ve akış bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- ç. Metnin içeriğini ve üslubunu/anlatımını tür özellikleri bakımından gözden geçirmesi sağlanır.
- d. Yazısının okunaklılığını ve sayfa düzenini gözden geçirmesi sağlanır.

B.11. Ürettiği ve paylaştığı metinlerin sorumluluğunu üstlenir.

Üretilen ve paylaşılan metinlerin hukuki, ahlaki ve mesleki sorumluluğunun bilincinde hareket edilmesi gerektiği vurgulanır.

B.12. Yazdığı metni başkalarıyla paylaşır.

- a. Yüksek sesle okuma, panoda sergileme; elektronik ortamlarda, kitap, dergi ve gazetelerde yayımlama, yarışmalara katılma gibi yollarla yazılan metinlerin paylaşılması sağlanır.
- b. Eleştirilere açık olma, gerekirse metin çerçevesinde eleştirilerin cevaplanması sağlanır.